

Dyrlæge Chr. Tobiassen, Gjevninge.

Født 14. Decbr. 1828.

Død 9. Decbr. 1912.

Christian Tobiassen: Gjevningebogen.

Ved Gunnar Knudsen.

For et Par Aar siden døde Dyrlæge Christian Tobiasen i Gjevninge. Ved Siden af sin Dyrlægevirksomhed havde han i en Menneskealder syslet med Studier over Egnens Historie og samlet sig et lille righoldigt historisk Musæum i Gjevninge. Hans Virksomhed som Dyrlæge bragte ham i Forbindelse med de fleste af Egnens Folk og skabte derved ganske særlige Betingelser for det enestaaende Samlerarbejde, han har udført. Sine historiske Samlinger nedskrev han i sin Stambog, hans egen Slægts Historie,

og i Gjevningebogen, hele Bygdens Historie, og disse to store Haandskrifter efterlod han sig ved sin Død. Gjevningebogen, hvoraf her er gjort nogle Uddrag, indeholder især Gjevninge Bys og nærmeste Egn's Historie. I Gjevninge Sogn findes saaledes hver eneste Ejendom beskrevet, og Ejerrækken og Ejernes Slægtskabsforhold, saa langt tilbage det lader sig oplyse gennem Kirkebøger og andre Kilder, og tit oplives disse tørre Kendsgærninger ved kvikke Smaahistorier, som Folk har fortalt om en eller anden af de nævnte Personer. Imidlertid kan der ikke være Tale om at optrykke hele dette Afsnit af Gjevningebogen her; det vilde fylde for meget; men som en Prøve paa Beskrivelsen af Ejendommene hidsættes her Matr. Nr. 2, Skolen; det vil være nok til at vise, med hvilken Udførlighed de enkelte Ejendomme omtales.

Ved Valget af de Stykker, der skulde optages heri, har jeg særlig lagt Vægt paa at faa tilstrækkeligt med til at give en Forestilling om Tobiassens Personlighed og Færd, som det endnu mindes af hans mange Venner paa Egnen; hertil tjener: „Et Besøg hos Tobiassen“, hvor man ser ham færdes blandt sine kære Ting, og de Brudstykker af en Selvbiografi, han har givet i Slutningen af Gjevningebogen. Dernæst skulde der gives nogle Prøver af hans Værk, og jeg har da udplukket forskellige Ting, maaske nok fortrinsvis saadanne, som kunde tænkes at være af Interesse for videre Kredse, og derunder navnlig Folkeminder. Det meste er gengivet ordret i Tobiassens Form, kun hist og her er der forkortet lidt.

Et Besøg hos Tobiassen.

I Roskilde Dagblad 28. Juli 1904 findes et Stykke: „Paa Besøg hos Husmændene“, hvori blandt andet berettes om et lille Ophold i Gjevninge; Bladets Redactrice, Marie Jensen, fulgte med Dommerne, der bedømte Husmandsbrugene, og som ønskede at bese mit Hjem, hvilket jeg selvfølgelig gerne foreviste hende uden dog at tænke paa, at det var hendes Hensigt at skrive derom i sit

Blad. Da jeg saa læste hendes nedennævnte Artikel, blev jeg forbavset over der at se hendes sjældne Hukommelse og hurtige Opfattelsesevne af det, hun saa i en saa kort Tid og det uden Brug af Notérbog. Da det maaske kan have Interesse at læse dette Referat, skal jeg nedskrive det og i Parenthes rette de Smaafejl, som har indsneget sig i hendes Hastværk, da hun kun havde en meget kort Tid til sin Raadighed.

. men før vi fik gennemgaaet de nævnte og omtalte Husmandsbrug, gjorde vi den Dag et Par Ophold, saare interessante Ophold, som jeg har Lyst til at omtale lidt nærmere.

Medens Hestene fik sig en „lille Mellemmad“ i Gjevninge, fik jeg en meget fornøjelig Passiar med gamle Dyr-læge Tobiassen i sit Hjem. Jeg har næsten Lyst til at bede ham om Forladelse for Udtrykket gammel; thi er der nogen, Prædikaten gammel ikke passer paa, saa er det Dyr-læge Tobiassen i Gjevninge, der trods sit 76. Aar er ligesaa ungdommelig, livlig og kvik som en Mand i 50'erne. „Jeg kan løbe til Roskilde og hjem igen, ligesaa let som jeg altid har gjort“, siger T., og dog er der fra Gjevninge til Roskilde som bekendt ingen Springvej.

Dyr-læge Tobiassen er en Mand med mange Interesser og en Samler, det fik jeg at vide paa Vejen derud, men uagtet jeg altsaa var forberedt paa at se noget, blev jeg alligevel aldeles overrasket.

„Følg nu mig“, hed det et Øjeblik efter at jeg var kommet af Vognen. Vi gik ud i Haven; inde fra Gaarden havde denne Haves ejendommelige tiltalende Anlæg allerede tiltrukket sig min Opmærksomhed. Men fik jeg Tid til at se Anlæg eller hvile mig paa en indbydende Bænk, nej —: „Følg nu mig“, hed det atter, „for vi maa skynde os“, og ligesom jeg skal til at udbryde i Beundring over, hvor yndigt her er, hedder det atter: „Denne Vej“, og saa, ja saa var vi inde bag et Løvhang foran en ud-skaaret lav Dør, der før har været en Kirkedør, forklarer Hr. Tobiassen. Den aabnes, og vi staar i et gammelt lavt

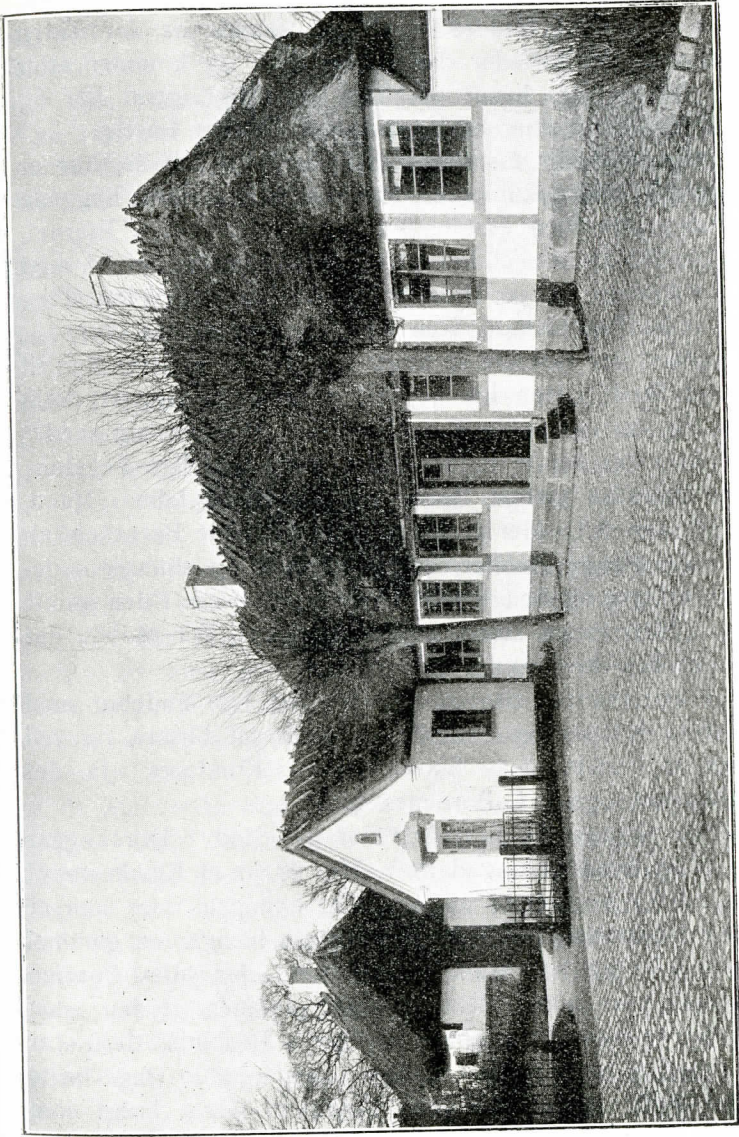
Rum. „Buk endelig Hovedet! Ja, her er lavt, men dette Hus har tilhørt min Farfaders Farfader o. s. v.“ Jeg forsøger at tælle Slægtregistret paa mine Fingre, umuligt, dertil gaar det mig for hurtigt. Saa faar jeg det mere sammentrængt. Huset, hvoraf disse to Fag er tilbage, har tilhørt Tobiassens Stamfædre i 6 Slægtled. Det gamle Hus staar saa noget nær i sin oprindelige Skikkelse med smaa Ruder i det lille lave Vindue og med det malede Bjælkeloft lige over vore Hoveder.

„Ja, nu maa vi op ad denne Trappe“, og T. aabner Døren, medens jeg med et Forundringsraab bliver staaende paa Tærskelen. Herude finder vi en lille gammel Hedebo-stue saa fuldendt og smuk, at man sjældent træffer den mere komplet eller nydelig, med gamle Paneler i brogede Farver, Omhængssengen og Tallerkenrækken med Tintallerkener under Loftet, Bilæggerovnen (gl. norsk Rørovn) og Stolpeskabet. Ja, om det saa var den blankskurede Kaffekedel paa sin Kaffestol, saa findes den her. „Der staar et Uhrfuttural“, siger T., „det har jeg udskaaret som Dreng.“ Samme Uhrstativ var et helt Kunstværk, især naar man tænker paa, at det er et Barns Arbejde.

Sengeomhængene med de hedeboadsyede Haandklæder paa Siderne er især smukke og sjældne, de var holdt i Blaåt og Hvidt og saa nærmest ud til, at de har været til en Herreborg i Stedet for til en Bondestue (de bærer Aars-tallet 1746). Tobiassen havde faaet dem i sin Tid hos en Familie i Lejre, om jeg husker ret.

Om det saa er det gamle Byhorn (fra Lejre), saa hænger det her med Navnene stukket paa Datidens Gaardmænd i Messingkanten.

Som jeg staar og ser rundt paa alle disse Herligheder for at fæstne Indtrykket, tager T. en Skuffe ud af Vægskabet (Chatollet). „Her skal De se, her er Minder fra hver Ildsvaade i Byen. Fra hver brændt Hus eller Gaard har jeg taget et Stykke (brændt) Træ og skrevet Navn, Dato og Aarstal paa, hvor Branden har været, sam Eje-rens Navn. Her er gamle Mønter, og her er en Stump

Dyrlægeboligen.

Blad fra selve Herkulanum“, og saaledes bliver det ved. „Men nu maa vi videre — vi maa skynde os, for Tiden er knap.“ Vi forlader den gamle Stue og kommer atter ud i Haven, der huser adskilligt seværdigt, gemt her og der i Buskettet eller under de store Træers Løvtag.

Min Vejleder fortæller: „Se, her skal De se, her er noget, jeg kalder Ruinerne. Medens jeg var Barn, byggede jeg af gamle Sten et lille Taarn med Klokker i Taarnet, jeg har Klokkerne endnu, men Tiden gjorde det af med min Bygning; her er Resterne, men jeg freder om dem. Det er et Barneminde, som kun jeg bryder mig om.“

„Men her skal De se noget andet“, og vi farer hen til et nyt Sted. „Her har jeg til mine Børn bygget dette Hus, og nu har mine Børnebørn det at more sig med.“ T. lukker op, og vi træder ind i dette nydelige Legehus, som vilde faa mange Børns Tænder til at løbe i Vand, hvis de saa det. Her er Plads til et helt lille Børneselskab trods de mange Dukker, der er herinde og slumrer sødeligt i Vugger og Senge med Omhæng ligesom i den gamle Stue. Heri er en større Dukke, sagtens „Vor Mo'r“, der faar et haardt tiltrængt lille Blund.

I Forstuen er bag en Glasdør det lille Fadebur med de smaa Kopper og Tallerkener, pænt sat tilrette, og ved Siden af Fadeburet er Skorstenen og Komfuret. Ja, det er komplet ogsaa i Børnenes Hus.

Saa skynder vi os over til et nyt Sted. Døren gaar op -- og hvad er dog dette? Her er jo et Kløkkestativ! „Ja, det er Stativet til et stort Uhr ovenpaa, men som er under Reparation for Tiden. Men der hænger en gammel Klokke — jeg har faaet bekræftet, at den efter Formen hører til vore ældste Klokker. Jeg antager, at den i sin Tid har hængt i Vor Frue Kloster i Roskilde, derfra er den sagtens havnet paa Lindholm, der i gamle Dage hørte under Klosteret, og har paa Lindholm været brugt som Madklokke i umindelige Tider. Da jeg fik den, havde den ligget ubrugt saa længe, at Knebelen havde sat Rust paa Klokkenes ene Side indvendig. Her skal De se!“

Det bliver interessantere og interessantere, tænkte jeg og bad, om jeg maatte slaa et Slag paa den gamle Klosterklokke.

„Ja, værsgod, tag selv Knebelen og slaa haardt.“ Som sagt, saa gjort, — en Klang saa ren og stærk, at Nonnerne deroppe paa Frue Kirkegaard maa kunne have hørt det i deres Grave, fik mig til at springe langt hen i Rummet.

„Ja, der er Klang“, lo han. Selv tænkte jeg, at her passer det gamle Klokkerim ikke: Kobber og Messing, det stjal Hr. Essing. Tin og Bly, det maatte heri. Klokkestøberen har været ærlig, derom vidner Malmklangen.

„Her staar de to smaa Malmklokker fra Taarnet“, viste Tobiassen. „Hvorfor bygger De ikke det op igen?“

„Aa, nu vilde det blive umuligt at faa Materiale fra det gamle Hus, og saa er der ikke noget ved det.“

Da vi kom ind, kom de gamle Dragter og Huer frem af Skufferne. Især var der Masser af Huer — smaa ejendommelige Huer, som Tip-Tip Oldemødre har baaret.

Men Perlen i alt, hvad T. har samlet og ordnet, er dog vist den Stambog over hans Slægt, som han møjsommeligt og med stor Ihærdighed og sjælden Forstaaelse har udarbejdet og samlet. Den er lavet i den Grad nøjagtig, at han saavidt muligt har faaet de mindste Enkeltheder med. Uden at gaa i Detailler skal jeg blot nævne, at ingen af de nulevende skal være i Tvivl om, hvor deres forudgangne Slægt hviler paa Gjevninge Kirkegaard. Deres Grave findes ikke blot aftegnede og nøje betegnet i Stambogen, men Afstanden fra Kirkens Korbue, udenfor hvilken de hviler, er nøjagtigt opgivet for hver Gravs Vedkommende, ligesom det er betegnet, i hvilke Grave der senere er nedsat Lig af Slægten, og hvad deres Navne er. I denne Bog findes ogsaa Afbildninger af Hjemmet, hvorledes det har ligget og set ud i Forhold til sine Omgivelser i Byen det og det Aar. Det har kostet utroligt Arbejde og Møje at lave denne Optegnelse, og selv om dette Arbejde maaske ikke nu tilfulde skattes, vil den Dag komme, da det vil anerkendes. Det er den Slags Aktstyk-

ker, der har blivende Værd og større, jo ældre de bliver. Naar man tager denne Bog i Haanden, ængstes man ligefrem for, at den skal forkomme ved Ildsvaade eller lignende.

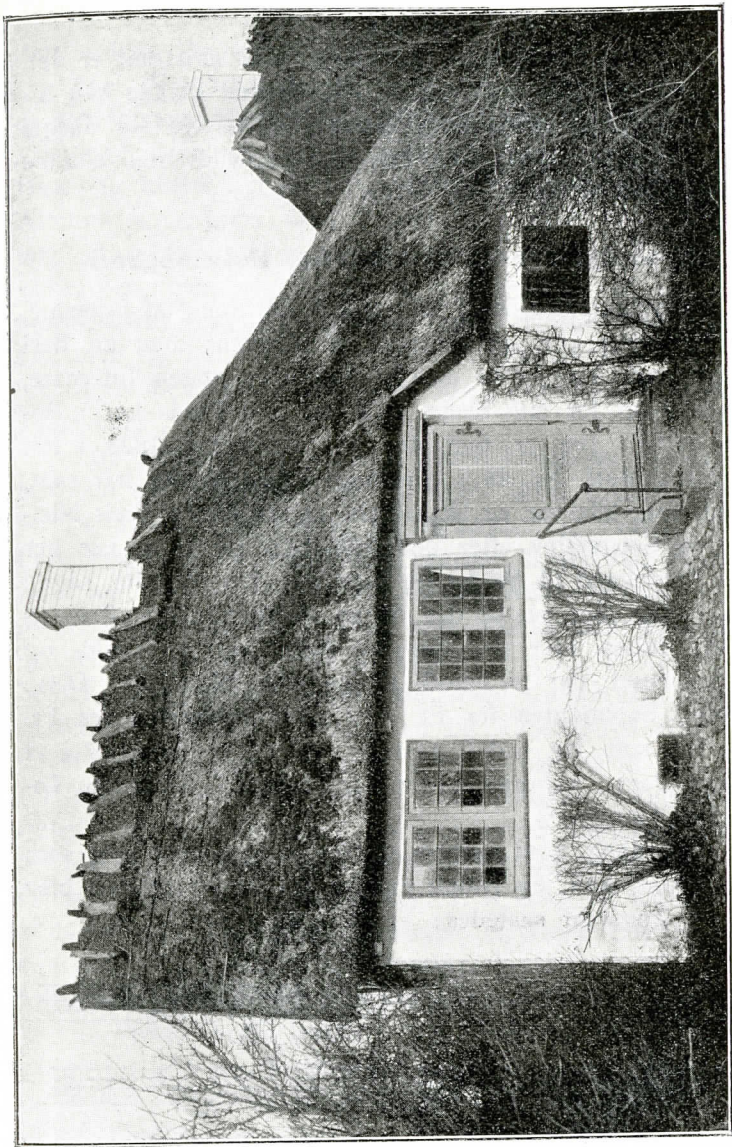
Foruden denne Familiestambog har T. lavet en anden — en Slags Stambog for Byen med Fortegnelse over Byens Beboere, deres Afgang og Tilgang, de boendes nærmeste Slægt, samt de Forandringer, der er foregaaet i Byen efter Ildsvaader og Ombygninger, med Afbildninger af, hvorledes Byen har set ud til forskellige Tider i T.s Levetid.

Det er ogsaa et baade interessant og værdifuldt haandskrevet Værk, som navnlig Efterslægten nok vil vide Forfatteren Tak for.

Morsomt er det at høre T. fortælle om sin Stamfader, den første Beboer af det lille Hus i Gjevninge. Han var Kursmed, det vil sige, ikke eksamineret Dyr læge (der var dengang ingen eksaminerede Dyr læger) og kom herind i Landet (ca. 1685) med en Herre. Denne købte Lindholm og byggede Hus til Kursmeden Hans Henrik, saadan tror jeg, Kursmeden hed.

Om nævnte Kursmed er det fortalt, at han blev forfulgt af Fjenden og reddede sig ved at lade sin Hest svømme med sig over et stort Vand. Træt og mødig kom han til Steenlille (ikke Svogersløv) Kro i Midtsjælland og spørger Kælderpigen, om hun for et Stykke Sølvkæde til en Trøje, som han har fundet, vil give ham et Par Stykker Mad. Det vil hun gerne, og da hun kommer med Smørrebrødet, maa han have syntes godt om den flinke Pige. Han spørger nemlig hende, om hun vil vente 3 Aar og blive hans Kone, naar han kommer igen. Dertil svarer hun ogsaa Ja.

Maaske har hun givet sit Ja uden at tænke videre over det, men da han holdt Ord og kom, var hun ogsaa ordtro og giftede sig med ham. Disse to blev altsaa Stamforældre til de efterfølgende Kursmede og Dyr læger af To-

Musæumsbygningen.

biassens Slægt. Naar Navnet Tobiassen er kommet ind i Slægten, fortæller Stambogen.

Saa langt Tobiassens Fortælling; men morsomt er det, meget morsomt at se, hvad der paa denne Maade kan historisk oplyses. Hvis hver Mand vilde skrive sin Slægts Historie, saadan som den kan oplyses, vilde der komme mange interessante Ting frem.

Brudstykker af Tobiassens Selvbiografi.

Fremdragelsen heraf har vel nok lidt Smag af Egoisme, især da man kun ser Aversen af Mønten; men da heri forekommer Ting, som maaske kan have nogen Interesse, fornemmelig for min Slægt, skal jeg ofre Plads her i Bogen dertil. Jeg er født den 14. December 1828 i mit Stamsted Matr. Nr. 40 i Gjevninge. Min Moder har sagt, at jeg som lille var en Skraalhals, og da Karen Niels Nielsens af Svogersløv efter den Tids Skik og Brug var her med Barselmad til Moder og blev vist den Nyfødte, sagde hun: „Jeg kan se, at det bliver et Mandfolk.“ Da jeg skulde døbes, blev der paa mit Bryst lagt en Guld- og en Sølvmønt, der jo betød, at jeg vilde blive rig. Disse Mønter, Sølvmønten fra Fr. IV's og Guldmønten fra Fr. V's Tid, som jeg endnu gemmer, var og er indsvøbt i et Stykke Papir, hvorpaa Fader har skrevet: „Christian Tobiasens Pænge“.

Den Sang, som sædvanlig blev sunget over mig som Vuggebarn, kan jeg endnu erindre fra den Tid; den blev sunget langsomt saaledes:

Min samaldrende og lille Nabobarndomsven Væver Bruuns Søn Frederik og jeg var allerede som kun smaa

hver Dag samlet i hans eller mit Hjem og pattede undertiden i Fællesskab, eftersom vi var hos den enes eller den andens Moder.

Som lille Dreng havde jeg og en Kammerat paa Anders Bentsens Mark ude ved Mariendals Lod fanget en Vibeunge, som jeg syntes passende kunde bo i et lille Hus, jeg havde bygget i vor Gaard; men da jeg ud paa Aftenen kom hjem med Fuglen, skammede min Moder mig ud og befalede mig straks at gaa ud med Ungen og sætte den, hvor jeg havde taget den; men da det var mørkt, turde jeg ikke ene gaa derud, hvorfor hun maatte gaa med og holdt med Rette en Straffeprædiken for mig, idet hun bebrejdede mig den Sorg, jeg havde forvoldt Vibemoer.

Efterhaanden som jeg blev ældre, havde jeg mange Interesser og Projekter for, maaske altfor mange. Som 8-aarig smedte jeg Beslag til Pigkæppe og Træsko, længere hen tømrede, snedkrede, drejede, maledede og murede jeg. Jeg forfærdigede f. Eks. Slæder, Avlsredskaber, Vindmølle, Urfutteral, et 5 Alen højt Klokketaarn med Spir og jærnbundne Aksler til Klokkerne o. s. v. Til disse Arbejder hjalp jeg mig næsten altid med simple eller brugte Materialier, da Sparsommelighed og Tarvelighed altid har været mit Princip, hvilket vi Børn stadig havde for Øje i Hjemmet, hvor der næsten ikke brugtes unødvendige Penge. Fader, der som Børneopdrager var mere dybtseende end de fleste andre, kunde for Eksempel ikke, vel nærmest af Helbredshensyn, lide, at vi Børn fik Kaffe, som vi heller ikke fik, undtagen Moder en Gang imellem gav os en lille Sjat nede i Spisekammeret; derimod fik vi om Morgenen hver en Kop sød Mælk, som var kogt, og dertil et lille Stykke brunt Sukker. Jeg syntes en Dag, at dette var lovlig lille, og begærede et større Stykke. Fader, som hørte dette, sagde da, at jeg saa slet ikke skulde have Sukker til herefterdags, og jeg maatte da ogsaa bie en Tid. Dette Sukker maatte vi ikke tygge, men suge, da det saa ellers gik for snart med. Da vort Sødskendebarn Tobias fra

Gjershøj var her i Besøg og ogsaa fik sin varme Mælk med et Stykke Sukker til, sagde Søster Sine: „Har din Moder ikke lært dig at suge?“

Rødgrød smagte vi kun een Gang om Aaret, og det var, naar Moder syltede lidt; men det, vi fik, blev ogsaa lavet paa den Maade, at de afvredne Skaller af Hindbærrene blev paahældt kogende Vand, igen afvredet og „Saften“ kogt med Bygmel til Grød. Paa denne Delikatesse fik vi skummet Mælk og en Smule Puddersukker; Sukkeret var dengang dyrt. Jeg kan endnu i Tanken se, hvorledes vi Børn klappede os paa Maven og sagde: „Uhhh — hvor det dog smager godt!“

Da jeg engang bad vor mangeaarige Husmand Niels Rasmussen om en Stump gammelt Brædt til en af mine Bygninger, udbød han: „Aa, her løber du med dine Tossestreger og mange Hundekunster!“

Med 8 Skilling i Lommen gik jeg i Følge med Vennen Frederik til Roskilde Sommermarked, og da vi blev sultne, gik vi ned paa Domkirkegaarden, hvor vi satte os paa en Gravsten og spiste hver et Stykke Smørrebrød, som Frederik havde medbragt fra Hjemmet; derefter gik vi iger op paa Markedet, hvor jeg købte for 1 Skilling Brystsukker til Deling mellem os. Efter at vi havde moret os godt over alt det, vi havde hørt og set, især i Teltene, begav vi os paa Hjemvejen, jeg med mine sparede 7 Skilling i Lommen. — En anden Gang jeg ogsaa var til Marked i Roskilde, havde Fader medgivet mig en Rigsdalerseddél (hvid), hvoraf jeg skulde bruge to Mark til at købe mig en Kasket for. Da jeg nu havde udsøgt mig en saadan hos Kasketmager Herling og skulde betale den, var Sedlen, som jeg havde liggende løst i Vestelommen, borte. Jeg havde nemlig ingen Pengepung, da jeg som Dreng var for nærig til at købe mig en saadan. Denne Fallit rørte mig dog ej meget, da jeg vidste, at Fader havde flere Sedler derhjemme; men da jeg kom hjem, fik jeg en velfortjent Irettesættelse af ham derfor, vel ikke saa meget for Tabet af Pengene som for at belære mig om deres Værd,

og fordi jeg ikke havde passet bedre paa Pengene. Dagen efter maatte jeg til Straf gaa til Roskilde og for mine egne Penge købe mig en Kasket til 2 Mark og levere Fader 4 Mark tilbage af den savnede Seddel, altsaa en Fallit for mig af 1 Rdl. Dette synes jeg var en stor, men rigtignok passende Straf. Siden anskaffede jeg mig en Pung og passede bedre paa Pengene. Da jeg var 12 Aar, havde jeg sammensparet mig 18 Rdl.

I vor Have havde jeg en lille Marklod, jeg dyrkede med Sennep, som jeg solgte. Jeg plantede Træer og Buske, fiskede og sejlede.

Min hengivne, tro og kloge hvide Pudelhund Filax, som var lagt til hos Povl Jensen i Skibby, fulgte mig altid herhjemme og skulde nok forsvare mig overfor ondsindede Drengene. Da jeg kom i Huset hos Præsten Krog i Hersløv og hver Søndag kørte med, naar han tog til Sogns i Gjevninge, ringede det sammen (med begge Kirkeklokker), naar Køretøjet kom paa Fjællebrobakken; Filax, som vidste, at jeg da var med, kom altid ud at møde mig. Om det ringede med den lille Klokke alene, tog han ingen Notits af; ringede det derimod med den store, lyttede han efter, om ikke den lille tillige lod sig høre; hvis ikke, gik han ingen Steder. Naar det ved Begravelse ringede med begge Klokker, var han bestandig paa Vandring mellem Byen og Broen i Haab om at møde mig. Han blev meget gammel og ligger begravet i Lysthøjen ved Faders Eg.

Som Drengene var min Broder Niels og jeg i Besøg i Svogersløv hos Karen Niels Nielsens. Hendes Tjenestedreng Kristian (Peder Dues Søn af Gjevninge) spurgte, om vi vilde gaa med og se et Sognefoged Ole Pedersens tilhørende Gevær, som hængte inde i en gammel Undertagsstue, og som de brugte til at skyde Rotter med. Jeg spurgte, om det var ladt, da jeg saa ikke vilde gaa med, men han svarede dertil Nej. Han gik saa i Forvejen, tog Bøssen ned fra Bjælken og lagde an paa os Drengene, 4 i Tallet, som endnu stod i Dørstedet til Stuen, men

Bøssen klikkede, og jeg tog den derfor uden Betænkning i Hænderne og fik den kun op ud for Maven, da Skuddet gik af; den var altsaa ladt, hvilket Drengen ikke vidste. Formodentlig har jeg berørt Stillepinden. Haglene gik samlede som en Kugle ind i Gerikten over Døren, hvor vi nylig havde staaet, da den klikkede. Da det var en gammel, rusten Flintbøsse, slog den, idet den gik af, stærkt tilbage, saa at jeg faldt og kunde ikke rejse mig, men lyste mig paa Hænder og Fødder ud i Gaarden, hvor jeg stod og hentede efter Vejret. Jeg troede, at jeg havde døet med det samme, men kom mig dog saa meget tilrette, at jeg fik mig rejst op igen. Min Broder var saa nær Skuddet, at han fik Øjenbrynene afsvedet. Da vi kom ind i Dagligstuen, udbrod Karen N. Niensens: „Herre, du Davids Søn, hvad er dog her paa færde?“ Det Stød, jeg ved denne Lejlighed fik, var saa voldsomt, at jeg endnu har Meen deraf.

Som anført kom jeg i Huset hos Præsten i Hersløv og blev manuduceret til Præliminæreksamen. Her fik jeg tillige af Gjevninge Kirkebog en Del Oplysninger til min Stambog og Gjevningebogen.

Da jeg en Aften sad i Kakkelvnskrogen, meddelte Fader mig, at nu skulde jeg til København for at faa Præliminæreksamen for derefter at komme ind paa Veterinærskolen. Da jeg nu aldrig havde haft Lyst til at blive Dyr læge, bad jeg ham om at blive fri derfor, men han sagde da: „Hvad vil du da være, vil du være Skomager, eller vil du være Skræder?“ Jeg svarede hertil Nej, det vilde jeg ikke; jeg vidste vel ikke selv, hvad jeg vilde være. Saa vilde jeg da hellere være Smed, hvortil han svarede, at da vilde jeg faa haardt Arbejde og ringere Fortjeneste end som Dyr læge. Jeg rejste da til København og tog efter hans Ønske Eksamen paa Universitetet 1847, hvorefter jeg skulde paa Veterinærskolen paa Kristianshavn. Forinden tog jeg saa hjem et lille Pust, og blev derefter kørt ind igen af vor Husmand, Niels Rasmussen, thi Jernbanen mellem Roskilde og København var

endnu ikke aabnet; men da vi undervejs ved Ringstedgades Port i Roskilde holdt ved Siseboden for at visiteres, blev vi opmærksomme paa, at vi ikke havde faaet Attester og andre Papirer med, som skulde bruges ved Indskrivningen paa Skolen. Niels Rasmussen maatte da spænde en Hest fra og ride hjem paa for at hente Papirerne. Da jeg havde en næsten ubetvingelig Hjemvé, havde jeg den største Lyst til at følge med hjem igen for at blive der med det samme. Niels Rasmussen kom altsaa med Papirerne, og vi fortsatte Rejsen uden videre Genvordigheder til min tilkommende Bopæl hos Madam Jørgensen i Dronningensgade Nr. 227 paa Kristianshavn, hvor vi aflæssede de medbragte Sager. Jeg kørte da med N. Rasmussen paa hans Hjemvej til Jernporten ved Vesterbro, hvor jeg stod af og skyndte mig ud ad Frederiksberg Allé i Haab om at se ham endnu engang, naar han kørte forbi Slottet; men det lykkedes mig ikke, og jeg maatte da med tungt Sind dejse ud paa Kristianshavn igen. Jeg kom altsaa paa Skolen, men blev en Tid efter meget syg af stærk Betændelse og Boldning i højre Overkæbe som Følge af en Tandsygdom, hvoraf jeg laa mellem Liv og Død i Vinteren 1847—48, dels paa Kristianshavn og dels i Gjevninge. Da jeg var kommet mig nogenlunde, dog ikke uden at Sygdommen efterlod sig varigt Spor og Vansir af Ansigtet, rejste jeg igen ind paa Skolen og tog 1851 Dyrlegeeksamen med 1ste Karakter; men min Hu stod endnu ikke til Dyrlegegerningen. Jeg opholdt mig nogle Aar hjemme og praktiserede.

Omtrent 1855 kørte Fader og jeg i Praksis sydpaa til et Sted, som jeg nu ikke erindrer. Det blev ud paa Natten, inden vi blev færdige, og da vi paa Hjemvejen kom paa Bakken paa Matr. Nr. 8 af Lejre ovenfor Stavsledet, standsede Hestene og vilde, uagtet jeg mindede dem med Pisken, ikke ud af Stedet. Det var bælgmørkt, og vi kunde intet se forud for Hestene. Da vi havde holdt lidt, kom der forfra en langagtig, hvidlig Genstand som et stort Svin, bevægede sig ud imod østre Grøft, hvori

den lagde sig til Ro udfor, hvor vi holdt. Jeg siger da til Fader: „Hold Tømmen lidt, saa springer jeg af for at se, hvad det kan være, der ligger.“ Fader befalede mig at køre straks, som vistnok ogsaa var det klogeste, da jeg maaske ellers var løbet lige ind i Løvens Gab; thi da vi kom nedenfor Bakken ved Ledstedet, mødte vi to Mandspersoner, saa det er sandsynligt, at vi har været udsat for Overfald af 3 Røvere. Jeg tænker mig, at den hvidlige Genstand har været en Person med hvidt Paahæng, som har stillet sig foran Hestene og derfor standset dem; men da han havde hørt — for se kunde han jo ikke —, at der var mere end een paa Vognen, har han vel haft Betænkelse ved at give Signal til de andre, som vi mødte nedenfor, og derfor krøbet paa alle fire og lagt sig i Grøften for der nærmere at overveje Situationen.

1856 blev jeg gift, og 1857 rejste jeg som Dyrlæge til Sæby, hvor jeg Aaret i Forvejen havde bygget mit Sted paa Matr. Nr. 7. Da jeg en Nat kørte paa Hovedlandevejen ved V. Saaby ved Vejmand Frants Olsens Hus, kom der et voldsomt Vindkast, som førte mig, Hest og Vogn ud i Grøften, hvor den væltede Vogn vendte alle fire Hjul i Vejret. Ved denne Malheur skete dog ikke stor Skade. En Nat kørte jeg og min Karl, Lars Frederiksen, fra Hammer Færge, og da vi kom ovenfor Bakken, stod der over os en usædvanlig mørk Sky, der gav en voldsom Masse Vand fra sig. Med det samme udstraalede der som Ild af hele min øverste Klædning, saa at det saa ud, som jeg brændte, uden at jeg dog havde nogen Fornemmelse deraf. Paa min Karl, som sad ved Siden, var intet at se. Dette Fænomen har formodentlig været Elmsild. Et lignende Tilfælde hændte mig engang senere, da jeg fra Remmebæk kørte paa Sømrelodden; ved da med Pisken at svinge Snarten rundt i Luften fulgte en lang Ildhale efter.

Med fremmed Befordring kørte jeg en Nat fra Gjerløv, hvor jeg havde været for at behandle en syg Hest; da Vognen var en stor Arbejdsvogn, sad jeg bagi paa

min ensædede Agestol, og da mine Øjne dengang var noget svage af den idelige Nattevaagen, havde jeg tilhyllet mit hele Hoved, saa jeg ikke kunde se ud for mig. Da vi kom paa Landevejen udfor Krogens Kirke, hvor den østre Vejgrøft er meget dyb, kørte der foran os to Vogne med Langtømmer, og som holdt til Side, for at vi kunde komme forbi. Men da vi skulde svinge uden om dem, og Vejrabatten var meget stejlskraa, væltede Faddingen af vort Køretøj fra Undervognen ned i den dybe Grøft, saa at Vognbunden vendte i Vejret. Jeg, som var blindet af Kappekraven, rejste med ned i Dybet, dog uden at komme videre til Skade, og da Bunden af Grøften var smallere end Faddingen, var der saa megen Plads under Bagsmækken, at jeg, efter at have faaet Kraven smøget til Side, kunde se at krybe bagud. Undervognen saavel som Hestene blev paa Vejen, hvorpaa ogsaa Kusken forblev, da han havde set Lejlighed til at springe af i Tide. Det var vistnok et Held for mig, at jeg var blindet, da jeg vel ellers nok ogsaa vilde have gjort Forsøg paa at springe af og derved let kunde blive knust ved den svære Faddings Fald.

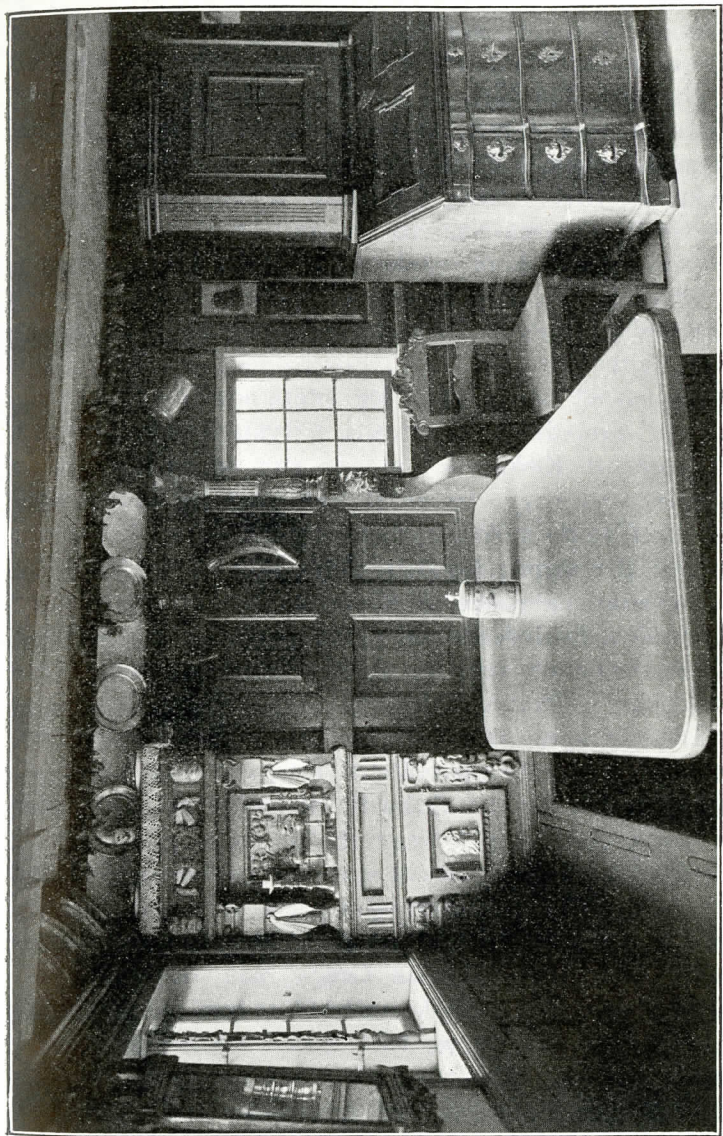
1867 købte jeg mit Stamsted i Gjevninge og rejste dertil 1870, ombyggede det meste af Stedet og havde her saavel som i Sæby en stor Dyrlægepraksis (i Amterne Roskilde, Frederiksborg og Holbæk), indrettede i mit gamle Stuehus (af 1691) en Bondestue med gammelt Inventarium, har en Samling af gamle Familiedragter og Landbrugsgenstande, hvilke sidste jeg dog har skænket Musæet i Lyngby, har skrevet min Stambog og Gjevningebogen, haft Baad i Stranden, drikker sjælden Spiritus, ryger aldrig Tobak og tillader heller ingen Tobaksrygning i mit Hjem, er ikke Jæger og hader Jagt undtagen paa farlige og skadelige Dyr, gaar aldrig med mere end een Frakke paa ad Gangen, med Straahat baade Vinter og Sommer og i det hele taget med tarvelige Klæder. Det er vel derfor, at da jeg en Dag gaar i min Gaard og to af min Genbo Peder Hansens Dreng passerer forbi, og den ældre

hilser og tager sin Kasket af for mig, at den yngre sagde: „Hvorfor tager du saadan din Kasket af for ham, Bent, han har jo ingen pænne Klæ'er paa?“

Jeg har en let Bevægelse, saa at jeg nu, 75 Aar gl., kan gaa $1\frac{1}{4}$ Mil paa $1\frac{1}{2}$ Time (fra Torvet i Roskilde til Gjevninge), har fine Sanser, dog kunde Synet være bedre, da jeg læser bedre med end uden Brillen; derimod har jeg en meget fin Hørelse, hvilket efterfølgende Eksempel viser: Da min Nabo, Gmd. Jens Kristiansen, og jeg en stille Aften i Nov. 1881 stod midt paa min Jordlod „Jørgen Larsens Mark“ ved Stenkøkken og talte sammen, hører jeg, at en Person med Træsko paa kommer gaaende hen over Stenbroen i min Gaard, hvorefter han siger: „Er Tobias hjemme?“ og gaar saa lidt efter ud af Gaarden igen. Jeg spørger saa J. Kristiansen, om han hørte det passerede; han, som var meget tunghør, svarede Nej, og at det ej kunde være muligt i en saa lang Afstand (ca. 1000 Alen) og med et Bakkeparti for, der skjuler Byen, at høre det nævnte Spørgsmaal. Imens vi endnu staar der, hører jeg, at det ringer til Aften i Sonnerup, som ligger ca. 1 Mil herfra. Altsaa disse to Lyde fra hinanden modsatte Steder. Da jeg kommer hjem, spørger jeg min Pige Hanne (nu Frants Pedersens Kone i Gjevninge), som var ene hjemme, hvad det var for en Mand, der havde været at spørge om mig; men da hun endnu kun var lidt kendt i Byen, kunde hun ikke sige mig det. Dagen efter, da jeg var hjemme, kom en Mand atter op ad Gaarden, og Pigen siger da: „Der er Manden, som var her i Gaar og spurgte, om De var hjemme.“

Manden var Husmand Niels Rosenkrantz.

Det er for Resten mærkeligt, at Lyde, som kommer fra Vest og omvendt mellem Gjevninge og Lindenberg, høres ualmindelig tydeligt. Min Moder sagde, at det var Vandaarer, som var Aarsag dertil, men maaske det snarere er Luftaarer, hvilket maaske efterfølgende Mærkelighed kunde vise: I min Broder N. Tobiassens udflyttede Gaard Matr. Nr. 7 blev i Gaardsrummet gravet en dyb Brønd,

Interior fra Musæet.

op af hvilken der til Tider kunde blæse en stærk Vind. Jeg lod en tændt Lygte fire ned i Brønden for at erkyndige mig om, at Luften mulig kunde være Kulsyre, men det var dog ikke Tilfældet, da Lyset brændte godt. Jeg har tænkt mig som anført, at Luftstrømmen muligvis kunde komme fra ukendte underjordiske Kanaler, der som Tale-rør kunde være Aarsag i, at man i min Have og vel flere Steder der omkring, især i Nattens Stilhed, til visse Tider tydelig kan høre og skælne Lyde fra Lindenberg og der omkring, som dog næsten er $\frac{1}{4}$ Mil herfra og med et Bakkestrøg imellem. Nord for Silkeborg findes flere saadanne Vejrbrønde.

Angaaende Hørelsen skal jeg anføre noget om Klokkelyd.

Som almindeligt er der i Gjevninge og Omegns Kirketaarne to Klokker i hvert, en stor og en lille. Naar jeg hører, det ringer fra en af dem, skal jeg kunne sige, fra hvilket Taarn Lyden kommer, og om det er den store eller lille, der ringer, dog dette sidste ikke i Lyndby, Saaby og Sonnerup, da enhver af disses to Klokker omtrent er enslydende. Enslydende er ogsaa Skuldeløv og Hersløv Klokker, Kornerup store og Skibby lille samt de to mindre Klokker i Rye og Gjershøj.

Den 23. Aug. 1869 hævdede jeg min Smedeforretning, som havde været her paa Stedet i næsten 200 Aar.

1870 rejste jeg fra Sæby til Gjevninge at bo, og der blev i den Anledning i Sæby d. 30. Marts givet mig et Afskedsgilde. Den 1. April gav jeg et Festmaaltid for Sæby Fattige. Træt og mæt af at være praktiserende Dyr-læge i et saa stort Distrikt, og ihukommende Gmd. i Svo-gersløv Albrekt Albrektsens Ord: „Man skal holde op med at slide, inden man kommer til at gaa paa Krykke“, hævdede jeg d. 26. April 1881 min Praksis undtagen i Hersløv-Gjevninge Kommune og fik i den Anledning en Del værdifulde Foræringer af Egnens Folk: Den 3. Juli fra Nyglim 6 Sølvspiseskeer, d. 11. s. M. en Sølvpokal fra Lejre og 31. s. M. ved en Fest for mig i Lindenberg af Egnens Folk et Bogskab med Broncehest og Bøger, Frederik

d. 7de i Olietryk, Kommode, Sofa, Lænestol og 3 Bordstole. Den 7. Aug. samme Aar gav jeg et Kaffegilde i min Have for alle Gjevninge Bys Beboere. Den 10. Maj 1892 hævdede jeg min Praksis i sin Helhed og blev da af Kommunens Folk indbudt til et Festmaaltid i Lindenberg. Den 12. Juni næstefter gav jeg til Slut en lille Havefest i mit Hjem. Den 31. December 1894 gjorde jeg et lille Afskedsgilde for min gamle, flittige Husmand, Kristen Sivertsen, og Familie (Bopæl Matr. Nr. 29). Han har arbejdet her paa Stedet i mange Aar.

(Tobiassens Levnetsbeskrivelse slutter med følgende, senere tilføjede Bemærkning:)

Torsdag d. 21. Marts 1912 gik jeg fra Broder Hans's Hjem i Ringstedgade til mit Hjem i Gjevninge paa 1 $\frac{1}{2}$ Time.

Daglig Levemaade i gamle Dage.

I min Ungtid kærnedede Folk paa Landet selv deres Smør, bryggede selv deres Øl, lavede selv deres Ost og bagte selv deres Rugbrød. Da der i Reglen var indtil en Maaned mellem hver Bagning, blev Brødet med Tiden gammelt, tørt og mullent, saa det smagte ikke videre godt; men det skulde dog fortæres, da man dengang tog alting nøje ud, og for ogsaa at lokke Børn til at spise deres Part, sagde man dem, at de derved, saavel som ved at spise Skorper, blev store og stærke, hvilket de attraaede. De gik derfor paa, saa Brødskimlen stod dem ud af Munden. Paa den Tid brugte man ogsaa indbyrdes Laan af Brød mellem Venner og Naboer, for at Brødet ikke skulde blive altfor gammelt at tygge mellem Bagningerne. Dette hjemmebagte Rugbrød var som oftest meget mere velsmagende end Bageribrød og holdt sig længere frisk, men det er nu ej at faa mer. — Den bedste Ost blev lavet af ny-malket Ko- og Faaremælk. Lyndby By var med Rette bekendt for sit udmærkede Smørrebrød, især det, man spiste hos Karen Niels Pedersens (Matr. Nr. 40) og Lene Peder Hansens (Matr. Nr. 8), og som jeg foretrak for enhver